

Tien varrelta.

Teosofisen Seuran jäsenet ja siveellisyys. Niiden kysymysten joukossa, joista oli määrä keskustella Parisin kokouksessa kesäkuun 3-5 p:nä, oli muuan näin kuuluva: »onko asetettava mitään siveellisiä vaatimuksia niille henkilöille, jotka pyrkivät T. S:n jäseniksi?» Aika ei kuitenkaan myöntänyt tämän kysymyksen ottamista puheenalaiseksi, joten emme tiedä, millä tavalla kokous olisi sen ratkaissut. Mutta toivottavasti se olisi käynyt yhtä vapaaseen suuntaan kuin toistenkin kysymysten ratkaisu, josta on kerrottu muualla lehdessämme; tarkotamme, että kokous olisi tullut siihen päätökseen, että senkaltaisia jäsenyyttä rajoittavia määräyksiä ei voida asettaa. Koko kysymys oli mielestämme ajattelemattomasti valittu. Eihän Teosofinen Seura ole mikään siveyslaitos, ei sen jäsenet mitään salaperäisiä pyhimyksiä. Teosofinen liike on henkisesti herättävä liike, ja Teosofisen Seuran ihanne on korkein siveellisyys: totuuden tieto ja sen kanssa käsi kädessä kulkeva ihmisten veljeys. Mutta totuuden tietäjä ja kaikkien ihmisten totinen veli on ainoastaan ihanne-ihminen, täydellisyyden saavuttanut Mestari. Kaikki muut ihmiset vasta vaeltavat kaukaista päämäärää kohti. Useimmat ihmiset eivät tiedä mitään päämäärästä, mutta muutamain silmät ovat vilaukselta nähneet ihanteen. Näitten ihmisten joukkoon voimme ehkä lukea Teosofisen Seuran jäsenet. Teosofit ovat ihmisiä, jotka ovat heränneet näkemään, että elämä ei ole tarkotukseton, että totuus on etsittävä ja että totuuden etsimisen tie samalla on veljesrakkauden. Mutta he eivät ole pyhimyksiä eivätkä millään tavalla erinomaisia. Surkuteltavaa olisi, jos teosofit itse alkaisivat uskoa itsestään sitä, mitä joskus syrjäiset näkyvät otaksuvan, nim. että he – teosofit – ovat toisessa tai toisessa suhteessa muita ihmisiä paremmat. Surkuteltavaa se olisi, sillä suuri pettymys olisi silloin Karman rangaistus. Emme kykene asettamaan minkäänmoisia vaatimuksia toisillemme, pitäköön kukin vain huolta omasta itsestään. Seuran jäsenyys on vapaa kaikille, jotka hyväksyvät Seuran tehtävät – älkäämme antako mitään aihetta, ei maailmalle eikä itsellemme, siihen luuloon, että olisimme muiden ihmisten yläpuolella henkisesti tai siveellisesti. Vallan toinen asia on, että eräässä suhteessa olemme saaneet oppia enemmän kuin ihmiset ylipäänsä. Olemme saaneet tarkempia tietoja siitä, mitä ihmiskunnan suuret sielut ovat ajatelleet, uskoneet ja tietäneet elämästä, olemme saaneet kuulla peittämättömän totuuden omasta uskonnostamme ja muista suurista uskonnoista, mutta eihän meidän siitä sovi kehua itseämme. Vielä olemme vain vastaanottaneet ja saaneet, mutta emme vielä tehneet mitään hyvää. Jospa oppisimme tekemäänkin!

Opetuslapsena-olo. Theosophical Review'n heinäkuun vihossa on huomattava kirjoitus Annie Besantilta. Kirjotuksen nimi on »Discipleship» (Opetuslapsena-olo) ja on suunnattuna sitä sydämmeöntä väärinkäytöstä vastaan, joka valitettavasti eräitten luonteiden puolelta tulee niiden teosofisten selontekojen osaksi, jotka kuvaavat meille täydellisen opetuslapsen ominaisuuksia ja pyhyden tien vaatimuksia. Sen sijaan, että kaikki iloitsisimme siitä suurenmoisesta tulevaisuudesta, joka varmasti tulee jokaisen – heikoimmankin – ihmisen osaksi, käyttävät muutamat meistä noita ilmoituksia jonkinmoisena kritiikin nuijana, jolla tavoittelevat lyödäkseen niitä veljiään, jotka yrittävät kulkea opetuslapsen kapeata polkua. »Semmoisen pitäisi opetuslapsen olla – ja kas mimmoinen sinä olet! Mikä opetuslapsi sinä olet? Petturi olet ja kavaltaja.» Tällä tavalla ennen muita kritiseerattu H. P. Blavatskya. »Hän tupakoitsi, hän kiroili, hän suuttui ja vihastui – mikä opetuslapsi hän oli, mikä vihitty hän oli?» Niin sanotaan ja tuomitaan häntä saman mittakaavan mukaan kuin jokapäiväisiä ihmisiä. Totta on, että jos jokapäiväinen nainen tupakoitsee, kiroilee ja suuttuu, ei hän tosiaan ole miellyttävä olento; mutta jos näiden heikkouksien vastapainona on monta hyvää puolta, saattaa jokapäiväinenkin ihminen niistä huolimatta olla rakastettava olento. Mitä sitten on sanottava ihmisestä semmoisesta kuin H. P. Blavatskysta, jolla oli jättiläistyö suoritettavana maailman hyväksi, joka tarvitsi kaikki henkiset voimansa sotaan niitä näkymättömiä vihollisia vastaan, jotka koettavat estää teosofista työtä, ja jolle siis ulkonainen suuttuminen välistä saattoi olla välttämätön hetkellinen helpotus ylen rasitetulle hermostolle? Kun semmoista ihmistä arvostellaan ja tuomitaan, lankeaa

tuomio itse asiassa takaisin arvostelijan päälle. Tietysti ihanne on yksi ja ihanne on se, jota kohden meidän tulee pyrkiä ja jota kohti jokainen opetuslapsi pyrkii, mutta se, että olemme opetuslapsia ja pyrimme ihannetta kohti, ei vielä merkitse, että olemme sen saavuttaneet. Ihminen voi olla opetuslapsi ja suurikin opetuslapsi, vaikka hänellä vielä voi olla suuria inhimillisiä heikkouksia. Hänen opetuslapsiutensa ei ole noissa heikkouksissa, vaan hänen suuruudessaan. Ei auringon palvelija palvele aurinkoa sentähden, että auringossa on pilkkuja, vaan sentähden, että loisto on niin mahtava, ettei pilkkuja näy. Niin meidänkin pitää rakastaa opetuslapsia ja vihittyjä heidän suuruutensa takia, ei tuomita heitä heidän heikkouksiensa tähden. Parempi oppia hyvästä kuin vihassa kääntyä pois pahasta.

Raamatun opetus kouluissamme. Suurella mielenkiinnolla olemme seuranneet maisteri Ernst Lampénin ja tohtori Paavo Wirkkusen (Snellmanin) kynäsotaa yllämainitusta aineesta. Edellinen alotti kiistan kirjottamalla pitkän, lennokkaan kirjoituksen »raamatun opetuksesta kouluissamme» vilkkaasti ja hyvin toimitettuun »Nuori Suomi»-nimiseen viikkolehteen, ja tri Wirkkunen katsoi velvollisuutensa kirkon palvelijana vaativan, että kirjotti kokonaisen kirjasen maisteri Lampénin »hyökkäysten torjumiseksi». Tähän P. W:n broshyriin on taas E. L. terävällä kynällään kirjottanut vastauksen Nuoreen Suomeen »Paavo Wirkkusen uskonnonopetuksesta». Lukuunottamatta persoonallisia letkautuksia, joita molemmat kynäilijät suurella mielihyvällä käyttävät, mutta jotka asiaan kuulumattomina eivät lisää heidän kyhäksiensä arvoa eivätkä valaise pohtimaansa tärkeätä kysymystä, ovat näiden kahden opettajan esitykset uskonnosta ja sen opetuksesta sekä huvittavia että opettavia, koska he näyttäytyvät aivan vastakkaisten maailman katsomusten edustajiksi. Maisteri Lampén on peräti uudenaikainen – sanommeko: »monisti», joka hyökkää nykyistä kristinuskkoa vastaan Hæckelin tapaan, käyttäen hyväkseen raamatunkritiikin ja vertailevan uskontotieteen (eli mytologian) tarjoomia murha-aseita. Hän saa tietysti naurumme, ymmärryksemme ja siveellisen harmimme puolelensa. Tohtori Wirkkunen taas on oikeauskoinen teologi, joka sydämessään ja omassatunnossaan vahvasti pitää kiinni siitä, että kristinuskko nykyisessä muodossaan edustaa sekä Jeesuksen todellista oppia että ihmiskunnan henkisen kehityksen huippua, ei saata muuta kuin kauhistua vastustajansa »pakanallista» katsantokantaa. Hänen tapansa ja kykynsä puolustaa uskontoa on sentähden laimeata, vanhanaikuista, ikävää ja ponnetonta eikä hän suinkaan osaa vakuuttaa arvostelukykyistä lukijaa. Mutta siitä huolimatta hänen broshyrinsa herätti meissä myötätuntoa ja ikäänkuin halua hänen kanssaan puolustaa jotakin vanhaa, pyhää ja väärinkäsitettyä. Syynä tähän on tietysti se, että tri Wirkkusen puolustama asia on sittenkin pyhempi kuin hänen vastustajansa ehkä aavistaa. Tällä emme suinkaan asetu nykyisen uskonnonopetuksen ja nykyisen kirkonopin sokeiksi puolustajiksi. Päinvastoin. Olemme aivan yhtä mieltä maisteri Lampénin kanssa siinä suhteessa, että sekä opetus että oppi ovat kaikkea muuta kuin totuuden ja oikeuden mukaisia nykyisessä muodossaan. Mutta kysymys onkin vain muodosta eikä itse asiasta. Jos nykyinen kirkonoppi ja uskonpuhdistus hajoaa ja häviää, ei häviä itse uskonto eikä uskonnon eri historialliset ilmennykset, joista kristinuskko on yksi. Uskonto on paljon muuta kuin nykyiset jumaluusoppineet aavistavat. Kaukana siitä, että uskonnon tarvitsisi pelätä tieteen puukkoa ja tieteen tulisoihntua, on tiede vain uskonnon nuorempi sisar, sillä uskonto on todellisuudessa vanhin tiede. Kaukana siitä, että uskonnon tarvitsisi kauhistua »nykyaikaista pakanuutta» eli materialismia, on tämä materialismi vain ensimmäinen askel todelliseen uskontoon, joka on tietoa elämästä ja kuolemasta eikä vain »uskoa». Kun nykyajan tieteilijät mahtipontisesti puhuvat vanhojen kansojen »legendoista» ja »taruista», joita meille opetetaan muka pyhänä jumalan sanana, täytyy kyllä surkutella, että noita taruja semmoisenaan pidetään pyhinä, mutta toiselta puolen tekee mieli hymyillä sen, joka on saanut aavistuksen siitä, mitä nuo »tarut» todellisuudessa kuvaavat. Vaikkemme täten asetu kummankaan kysymyksessä olevan riitaveljen puolelle, toivomme kuitenkin hyvää jatkoa hauskalle ja valaisevalle polemikille.

Kristinuskon syntyessä. Kuluisan teosofin ja oppineen, kristinuskon alkuaikojen tutkijan, Mr. G. R. S. Meadin tuottelias kynä on taas lahjottanut maailmalle laajan ja tärkeän tutkimuksen »Thrice-Greatest Hermes. Studies in Hellenistic Theosophy and Gnosis. Being a Translation of the

Extant Sermons and Fragments of the Trismegistic Literature, with Prolegomena, Commentaries, and Notes. By G. R. S. Mead, B. A., M. R. A. S. (London, Theosophical Publishing Society, 1906)» – Kolmasti suurin (Trismegistus) Hermes. Tutkimuksia kreikkalaisesta teosofiasta ja gnosiksesta. Jällellä olevien saarnojen ja trismegistisen kirjallisuuden jätteiden englantilainen käännös. Teos käsittää kolme paksua nidosta suurta 8:oa ja maksaa 30 shillinkiä. Tässä kirjassaan Mr. Mead näyttää, mikä sija gnostisuudella on kristinuskon alkuaikoina ja sen syntyessä. Kaukana siitä, että gnostisismi (toisin sanoen sen ajan teosofinen tutkimus) olisi ollut minkäänlainen kristillinen kerettiläisyys, joksi kristinkirkko, sen on tuominnut, oli päinvastoin kristillinen gnostisuus yksi puoli eli yksi ilmennys siitä ikuisesta viisaudesta eli tiedosta (kreik. gnosis), josta kaikki uskonnot ja kaikkien uskontojen perustajat ovat ammentaneet. Tämän todistaa meille selvästi ne jäännökset ja katkelmat gnostilaisesta kirjallisuudesta, jotka Mr. Mead nyt tarjoo meille huolellisesti käännettyinä. Niin vaillinaisia kuin ovatkin, riittävät kumminkin osottamaan, kuinka kristinuskon syntyessään on juuri näitten gnostilaisten aatteiden elähyttämä ja kuinka *evankeliumit nykyisessä »yksinkertaisessa» muodossaan ovat tuloksena tahallisesta näiden gnostilaisten aineiden poistamisesta.*

Palomaan matkat. Koska muutamat lukijamme ovat noudattaneet kehotustamme muistamaan esitelmärahastoa tarpeen vaatimilla avustuksillaan, rohkenemme huomauttaa toisillekin lukijoillemme tästä tärkeästä aatteemme auttamistavasta.

Pyydämme, että kaikki ne maaseutulaiset, jotka haluavat Palomaan luennoimaan paikkakunnalleen, ovat hyvät ja kirjottavat hänelle siitä osoitteella: Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike, Mikonkatu 11. Helsinki.

Esitelmärahasto.

Kesäkuun 7 p:stä heinäkuun 7 p:ään on saatu seuraavat lahjat:

K. V. K. 5: –. T. N. (Amerikka) 22: 26. V. L. 5: –. G. W. 5: –. F. A. J. 10: –. D. R. 10: –. R. S. 10: –. P. E. 10: –. V. V. 10: –. K. T. 10: –. M. R. 10: –. H. H. (kesä- ja heinäk.) 20: –.

Rahat lähetetään tai tuodaan *Teosofiseen kirjakauppaan ja kustannusliikkeeseen*, Mikonkatu 11, Helsinki.

Omatunto 1906, N:o 16, Helsingissä, heinäkuun 15 p:nä 1906, s. 180-183.